

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

**MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT**

PROGRAM ORIENTUES PËR PROVIMIN E LIRIMIT

LËNDA

“GJUHË ANGLEZE”

VITI MËSIMOR 2017 – 2018

I. UDHËZUES I PËRGJITHSHËM PËR PROGRAMIN E PROVIMIT KOMBËTAR TË KLASËS IX, PËR LËNDËN E GJUHËS ANGLEZE

Bazuar në udhëzimin e Ministrisë së Arsimit, Sportit dhe Rinisë për zhvillimin e provimeve kombëtare të arsimit bazë, testi i gjuhës së huaj hartohet në përputhje me gjuhën, e cila në planin mësimor trajtohet si gjuhë e huaj e detyruar dhe niveli i njohurive i përket **nivelet gjuhësor A2**, sipas dokumentit evropian “Kudri i Përbashkët Evropian i Referencave për Gjuhët”.

Hartimi i këtij programi orientues është bazuar tërësisht në programet e gjuhës angleze, të cilat përcaktojnë njohuritë dhe shprehjet e domosdoshme gjuhësore, komunikuese dhe funksionale.

Programi orientues për përgatitjen dhe realizimin e testit për gjuhën angleze është realizuar si sintezë e njohurive dhe shprehjeve të fituara gjatë gjithë procesit mësimor në këtë lëndë, si në aspektin tematik ashtu edhe në aspektin gjuhësor (gramatikor, leksikor) dhe funksional.

Programi orientues është ndërtuar duke pasur parasysh nevojat e nxënësve dhe zhvillimet e tyre personale, me qëllim që t’iu japë mundësi për sukses në provim.

Synimet e programit

Ky program synon:

- të ndihmojë nxënësin në përgatitjen e tij për provimin e gjuhës angleze;
- të ndihmojë mësuesin e lëndës në punën e tij për zbatimin e programit dhe për t’u dhënë orientimet e duhura nxënësve;
- vlerësimin paralel të dy aftësive kryesore (nga katër aftësi që ka gjuha e huaj) dhe dy koncepteve bazë që janë: “*të lexuarit dhe të kuptuarit*” dhe “*të shprehurit me shkrim*”;
- të japë orientime për specialistët në hartimin e testit për gjuhën angleze.

Udhëzime praktike mbi përdorimin e programit

Për përdorimin e këtij programi mësuesi duhet të ketë parasysh specifikën e gjuhës së huaj, pasi nxënësi në provim do të përballë me situata të reja ose me pjesë të reja leximi, megjithëse tematika, gramatika dhe funksionet gjuhësore do të jenë po ato që ka studiuar ndër vite.

Kur flitet për tematikën kryesore në program, nxënësit duhet të kenë njohuri për temat që janë të përfshira në program (food, health and safety, travel time, environmental issues, sports and entertainment, modern living, e-learning, etc.)

Për sa i përket gramatikës, mësuesi duhet t'i përgatisë nxënësit që të jenë në gjendje të zgjidhin ushtrime mbi aspektet kryesore gramatikore (passive voice, conditionals, prepositions, reported speech, verb tenses, adverbs and comparison of adjectives, conjunctions, etc.) duke dalë nga konteksti i mësimave ku këto probleme trajtohen. Mësuesi duhet t'i vërë theksin anës praktike të zgjidhjes së ushtrimeve, duke i trajtuar këto ushtrime në forma të ndryshme, herë me lloje ushtrimesh me alternativa, e herë lloje ushtrimesh të hapura, ku më të spikaturat janë *sentence transformation, error correction* etj.

Funksionet gjuhësore duhet të trajtohen në mënyrë sa më të larmishme duke përdorur situata nga të gjitha fushat e jetës, por duke ruajtur formatet dhe shprehjet që jepen në tekstet mësimore. Nxënësi duhet të jetë i përgatitur për këto funksione gjuhësore:

- expressing their interests;
- talking about different fields of interests;
- recommending places;
- suggestions (proposals, comments) on simple issues;
- likes and dislikes;
- inviting;
- asking and answering simple personal questions;
- exchanging courtesies;
- etc.

Për sa i përket të shkruarit, mësuesi duhet të ushtrojë nxënësit e tij që të dinë të organizojnë forma të ndryshme kompozimi joletrar (me tema të thjeshta). Ata duhet të përgatiten që të ndërtojnë paragrafë të saktë nga ana strukturore dhe leksikore. Gjithashtu, mësuesi duhet të përgatisë nxënësit që të dinë të përmbledhin me shkrim një përvojë personale duke përshkruar ndjenjat dhe reagimet personale në një tekst koherent. Nxënësi duhet të jetë i përgatitur të shkruajë një email ose letër formale ose joformale dhe të zbatojë rregullat e shkrimit të një email-i, një letre formale dhe joformale.

II. AFTËSITË DHE NJOHURITË QË DUHET TË ZOTËROJË NXËNËSI PËR TË QENË I PËRGATITUR PËR PROVIMIN E GJUHËS ANGLEZE

Nxënësi duhet të demonstrojë aftësitë dhe njohuritë e tij, si më poshtë vijon:

1. Të lexuarit dhe të kuptuarit (Reading Comprehension)

Vlerësimi i këtij komponenti do të bëhet mbi bazën e një teksti të panjohur mbi të cilin do të ndërtohen pyetje që do të testojnë aftësinë e nxënësit për të kuptuar një pjesë letrare ose jo letrare dhe për të gjykuar mbi të.

Nxënësi duhet të jetë në gjendje të lexojë dhe të kuptojë në mënyrë të përgjithshme informacionin e dhënë në pjesën e leximit, të mbledhë informacionet që i kërkohen rreth tekstit apo të japë një vlerësim të shprehur me gjuhë të thjeshtë mbi atë çka i kërkohet.

Më poshtë po renditim disa aspekte të leximit:

- Marrja e informacionit të duhur nga teksti i dhënë.
- Reflektimi mbi përmbajtjen e një fragmenti dhe nxjerrja e informacionit të kërkuar.
- Thellim në kuptimin e një fraze dhe gjetja e sinonimit të saj.
- Formimi i një kuptimi të përgjithshëm dhe nxjerrja e moralit të pjesës, shprehur me gjuhë të thjeshtë.
- Paraqitja e elementeve që justifikojnë përgjigjen e dhënë.
- Plotësimi i ushtrimeve leksikore rreth tekstit.
- Gjetja e fjalëve referuese.

2. Të shprehurit me shkrim (Writing)

Nxënësi duhet të jetë në gjendje të prodhojë tekste të shkruara mbi një gamë jo shumë të gjerë temash duke i lidhur elementet në mënyrë koherente, duhet të jetë në gjendje të bëjë përshkrime jo shumë të hollësishme mbi tema të njohura, të tregojë me shkrim përvojat e tij duke përshkruar ndjenjat dhe reagimet e tij, të përshkruajë një ngjarje, një udhëtim real duke përdorur gjuhë të thjeshtë dhe të pangarkuar me detaje, të shkruajë një letër personale apo zyrtare, një email formal dhe joformal duke respektuar formatet e mësuara gjatë viteve që nxënësi ka studiuar këtë gjuhë etj.

Për vlerësimin e kësaj aftësie, nxënësi duhet të paraqesë një produkt të shkruar prej **60-80 fjalësh**. Nxënësi vlerësohet për përmbajtjen, leksikun, korrektësinë gramatikore, strukturën e rrjedhën logjike.

Të shprehurit me shkrim përfshin:

- të shprehurit me shkrim në formën e një përshkrimi, letre etj., për një gamë të gjerë temash të njohura e komplekse që janë trajtuar ndër vite, **në nivelin A2**;

- një produkt të shkruar saktë nga ana gramatikore dhe të strukturuar mirë: short letters (formal and non-formal ones), emails (formal and non-formal ones), applications, summaries of short texts, etc.;
- shprehjen e pikëpamjeve në formë të thjeshtë dhe të qartë;
- përdorimin e një repertori të thjeshtë leksikor;
- komente të shkurtra me shkrim për probleme të ndryshme (short stories, descriptions of people, places, events and objects, etc.);
- të ruajë rendin e mendimeve në të gjithë pjesën e shkruar.

3. Përdorimi i gjuhës (Use of English)

Në këtë program njohuritë kryesore që nxënësi ka marrë mbi përdorimin e gjuhës ndër vite, janë të dhëna përmes ushtrimeve, temave, bashkëbisedimeve që trajtojnë njësi të ndryshme gramatikore ose leksikore, pra kryesisht fjalori dhe gramatika e mësuar.

Tipet e ushtrimeve të rekomanduara për fushat e sipërpërmendura:

Të lexuarit dhe të kuptuarit (Reading Comprehension)
<ul style="list-style-type: none"> - Pyetje mbi përmbajtjen e tekstit - Ushtrime me përzgjedhje fjalësh ose frazash - Plotësimi i vendeve bosh me informacionin e duhur (Sentence or phrase completion) - Ushtrime me përgjigje <i>po/jo</i> - Ushtrime me <i>e vërtetë/e rreme (True or False)</i> - Ushtrime me disa alternativa (Multiple Choice, përzgjedhje e alternativës së saktë nga 4 ose 5 alternativat e dhëna) - Ushtrime ku kërkohet marrja dhe përzgjedhja e informacionit të duhur nga teksti i dhënë - Ushtrime ku kërkohet reflektimi mbi përmbajtjen e një fragmenti dhe nxjerrja e informacionit të duhur prej tij - Vendosja e paragrafëve sipas rendit të duhur në renditjen e ngjarjeve (Arrangement of paragraphs) - Ushtrime ku kërkohet paraqitja e elementëve provues që mbështesin idenë e dhënë nga vetë nxënësi - Ushtrime ku i kërkohet thellim në kuptimin e një fraze dhe gjetja e sinonimit të saj

Përdorimi i gjuhës (Use of English; Grammar and Vocabulary)
<ul style="list-style-type: none"> - Ushtrime me zëvendësim, zëvendësimi i një fjale me të ngjashmen e saj - Ushtrime transformimi, shprehja e një fjalie me një strukturë tjetër, por duke ruajtur kuptimin e fjalisë - Ushtrime me shumë zgjedhje/alternativa (Multiple Choice) - Ushtrime me plotësime vendesh bosh, vendosja e fjalës së duhur - Ushtrime me ndërtim fjalish - Ushtrime me gjetje dhe korrigjime gabimesh - Matching (përshtatje)
Të shkruarit (Writing)
<ul style="list-style-type: none"> - Shkrimi i një <i>email</i>-i, ku i tregohet një miku rreth një eksperience që ka lënë mbresa - Shkrimi i një letre formale ose jo formale - Aplikime ose rekomandime për një punë <i>part-time</i> (me kohë të pjeshme) - Shprehja e mendimit rreth një çështjeje të caktuar

III. STRUKTURA E PROVIMIT NË PËRQINDJE

Aspektet gjuhësore që do të vlerësohen	Përqindja
Reading and Comprehension	
Të Kuptuarit e një teksti të shkruar (letrar ose joletrar)	40%
Use of English (Grammar and Vocabulary)	
Përdorimi i gjuhës (gramatika dhe leksiku)	40%
Writing	
Të shkruarit (ese ose krijim, një letër, kërkesë, përshkrim, artikull, përmbledhje etj.)	20%

IV. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Fushat tematike dhe leksiku

Përmbajtja tematike

Tematika do të përfshijë temat bazë (sipas kurrikulës) dhe nëntema të marra nga kurrikula dhe tekstet.

Duke pasur parasysh se shkollat e zhvillojnë mësimin me libra të ndryshëm, tematika është formuluar në mënyrë përgjithësuese dhe jo sipas titujve të mësimëve, me të cilat nxënësit janë familjarizuar, por sigurisht, përfshin të gjitha njohuritë e përvetësuara në shkollë përmes këtyre teksteve.

Tematika (Topics)

- **Every day life** (Eating, cooking customs in Albania; around the world; sports; personal preferences; free time; hobbies, interests).
- **The World around us** (Traveling, famous places around the world; money and shopping; environmental issues etc.).
- **The World of learning and Work** (school issues, work interviews, studies, school friendship, etc.).
- **Personal and social life** (Health problems, injuries and illnesses; clothes; celebrations in Albania and other countries; physical characteristics of the people, etc.)
- **The World of communication** (TV programs, reality shows, films, radio programs, letters, e-mails and postcards).

Leksiku

Në bazë të temës përzgjidhet gjuha dhe aktet gjuhësore, si edhe strukturat gramatikore që mundësojnë realizimin e komunikimit rreth një teme të caktuar. Nxënësi duhet të zotërojë një repertor leksikor të mjaftueshëm për t'u shprehur thjeshtë me shkrim dhe me gojë.

Aktet dhe funksionet komunikuese

Sugjerohen aktet dhe funksionet e mëposhtme, të cilat shërbejnë si mënyrë orientuese për hartimin e testit dhe vlerësimin e nxënësve. Aktet dhe funksionet komunikuese japin shprehitë kryesore që nxënësi ka fituar ndër vite.

- Expressing interests or preferences on something.
- Expressing likes and dislikes.
- Expressing obligation, permission and prohibition.
- Giving personal information or advice to someone.
- Expressing opinions; agreeing, or disagreeing.
- Suggesting, and taking a decision.
- Asking about/recommending places.

- Expressing possibility, probability, certainty.

Elementet dhe strukturat gramatikore

Për një komunikim të saktë nga ana gramatikore, si me gojë ashtu edhe me shkrim, sugjerohet të punohet në mënyrë të përqendruar mbi strukturat dhe çështjet gramatikore më të rëndësishme të trajtuara .

Verb Tenses:

- Present Tenses, Past Tenses, Future Tenses, Perfect Tenses, Continuous Tenses;
- Gerund and Infinitive Verb Patterns;
- (She hates washing up. The teacher asked me to revise the topic once again);
- Reported Speech (positive, interrogative and imperative forms);
- Active and Passive Voice: (present, past, future, perfect);
- Conditionals: (0, 1st, 2nd, verb tenses and their combinations in conditional sentences);
- Modal Verbs (may, might, should, have to, must, could);
- Adjectives (comparison degrees, and different ways of comparisons);
- Prepositions, and phrasal verbs;
- Adverbs;
- Conjunctions (above all, such as, then, therefore, whereas, instead, furthermore, however, even so, etc.).